

тягне за собою скасування рішення суду. У разі неявки представників органу опіки та піклування розгляд цивільної справи має бути відкладено. Дані особи повинні викласти свої міркування не тільки по окремих обставин цивільної справи про емансипацію, а й по суті цивільної справи, які розглядаються.

Список використаної літератури:

1. Окреме провадження в цивільному процесі України: навч. посіб. / Під ред. Р.М. Мінченко. – О.: Фенікс, 2010.
2. Курс цивільного процесу: підручник / В.В. Комаров, В.А. Богун, В.В. Баранкова та ін.; за ред. Комарова В.В. Х.: Право, 2011.

Полюк Юлія Іванівна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
асистент кафедри цивільного процесу

ВПЛИВ ПОЗОВНОЇ ДАВНОСТІ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ПРАВА НА ЗВЕРНЕННЯ ДО СУДУ ЗА ЗАХИСТОМ

Судово-правова реформа в Україні призводить до інтенсифікації процесу приведення національних правил здійснення судочинства до міжнародних стандартів. В цьому контексті процесуальне право на звернення до суду за захистом має розглядатися у світлі конституційної норми про право кожного на судовий захист, оскільки саме в межах судової форми захисту можливо отримати якісний і дієвий захист прав, свобод та інтересів, що порушуються, оспорується чи невизнаються іншими особами.

Однак розгляд справи безпосередньо залежить від реалізації права на звернення до суду за захистом, яка передбачає встановлення правил судової процедури, в тому числі й процесуальної заборони і обмежень, призначення яких полягає в недопущенні судового процесу у безладний рух.

Згідно зі ст. 4 Цивільного процесуального кодексу України [1] (далі – ЦПК України) право на звернення до суду за захистом надається кожній особі. При цьому слід звернути увагу на ст. 256 Цивільного кодексу України [2] (далі – ЦК України), яка встановлює для особи часові межі для звернення до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу та називає їх позовною давністю.

Питання щодо сутності позовної давності, проблеми її застосування та вплив на розгляд справи у цивільному процесі не одноразово були предметом наукових досліджень.

Так, І. Є. Егельман визначав позовну давність як спосіб погашення позову внаслідок непред'явлення його протягом певного терміну, а також зауважував, що слово «давність» вживається для позначення того наслідку, з яким закон пов'язує закінчення певного терміну часу по відношенню до придбання або втрати будь-якого права [3, с. 3]. Як спосіб припинення матеріального права позовну давність розглядав й Д. І. Мейер [4, с. 318].

Позовна давність розглядається Є. В. Васьковським як припинення права внаслідок його нездійснення [5, с. 184-185]. Так, Г. Ф. Шершеневич під позовною давністю розумів втрату права на звернення до суду за захистом за допомогою позову у зв'язку з нездійсненнію цього права протягом встановленого законом часу [6, с. 190]. Такої ж думки дотримувався й М. П. Ринг [7, с. 7-8].

Однак, таке визначення позовної давності в наці було критиковане, зокрема, Є. О. Крашенинников [8, 28-30] та К. Ю. Лебедева [9, с. 17] зазначають, що таке розумінням призводить до змішання суті позовної давності з наслідками її спливу.

Неоднозначність з цього питання викликана, перш за все, неузгодженістю норм ЦК України. З одного боку закон визначає позовну давність як строк, у межах якого особа може звернутися до суду з вимогою про захист свого цивільного права або інтересу (ст. 256 ЦК України), з іншого зазначає, що заява про захист цивільного права або інтересу має бути прийнята судом до розгляду незалежно від спливу позовної давності (ч. 2 ст. 267 ЦК України). Окрім цього, згідно з ч. 3 ст. 267 ЦК України підставою для застосування позовної давності судом визнається лише заява сторони у спорі, яка зроблена до винесення ним рішення. І у разі якщо судом буде встановлено, що строк позовної давності, про застосування якої заявлено стороною у спорі, сплив і причини пропуску не є поважними у позові буде відмовлено.

Аналізуючи зазначені положення національного законодавства, на перший погляд, можна дійти висновку, що питання позовної давності порушується після відкриття провадження у справі і ніяким чином не пов'язується з реалізацією права на звернення до суду за захистом порушених, невизнаних або оспорюваних прав, свобод чи законних інтересів.

Однак, згідно з п. 5 ч.1 ст. 165. ЦПК України якщо з моменту виникнення права вимоги пройшов строк, який перевищує позовну давність, встановлену законом для такої вимоги, або пройшов строк, встановлений законом для пред'явлення позову в суд за такою вимогою суд відмовляє у видачі судового наказу про що постановляє відповідну ухвалу. Таким чином, позовна

давність виступає передумовою права на звернення до суду за захистом в межах наказного провадження.

Важливим є й те, що Європейський суд з прав людини (далі – ЄСПЛ) розглядає позовну давність насамперед у контексті п. 1 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі – Конвенція).

Так, у справі «*Stubbings And Others v. The United Kingdom*» («Стаббінгс та інші проти Сполученого Королівства») предметом оскарження був шестирічний строк позовної давності, який обраховується від дня повноліття, для позовів про шкоду, умисно завдану здоров'ю неповнолітньої особи. ЄСПЛ визнав, що установлення такого строку мало легітимну мету, а саме – забезпечити правову визначеність і остаточність, а також захистити відповідачів від за давних претензій. Судом встановлено, що не мало місця порушення п. 1 ст. 6 Конвенції оскільки сама сутність права заявниці на доступ до суду не була підірвана, а оскаржувані обмеження переслідували легітимну мету і були пропорційними [10]. У справі «*Phinikaridou v. Cyprus*» («Фінікарідов проти Кіпру») було зазначено, що існування позовної давності не є несумісним із Конвенцією [11].

Загалом ЄСПЛ, як правило, констатує, що застосований у тій або іншій справі строк позовної давності дійсно мав легітимну мету. Такою метою визнається забезпечення правової визначеності. Тому основна увага приділяється питанню пропорційності, тобто питанню про те, чи були обмеження, покладені на заявника через часове лімітування його вимоги, співмірними з поставленою легітимною метою.

Таким чином, позовна давність обумовлює право на звернення до суду за захистом обставиною часу і виступатиме як легітимне обмеження, що не порушує фундаментальні права людини проголошені у Конвенції з урахуванням наступного: 1) обмеження не повинно перешкоджати доступу до суду у такий спосіб чи такою мірою, що б зводили нанівець саму сутність цього права; 2) таке обмеження повинно мати легітимну мету; 3) має бути забезпечено належне пропорційне співвідношення між використаними засобами та поставленою метою.

Список використаної літератури:

1. Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 18.03.2004. № 1618-IV. Дата оновлення: 10.06.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
2. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003. № 435-IV. Дата оновлення: 02.08.2018. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Энгельман И. Е. О давности по русскому гражданскому праву: историко-догматическое исследование. М.: Статут, 2003. – 511 с.

4. Шершеневич Г. Ф. Учебник русского гражданского права: 9-е изд. М.: Изд. Бр. Башмаковых, 1911. — 858 с.
5. Мейер Д. И. Русское гражданское право (в 2 ч.). По исправленному и дополненному 8-му изд., 1902. Изд. 3-е, испр. Ч. 1 М.: Статут, 2003. — 831 с.
6. Васильковский Е. В. Учебник гражданского права. Вып. 1: Введение и общая часть. — 1894; Вып. 2: Вещное право. — 1896. Вып. 1-2 / Васильковский Е. В. — С.-Пб.: Н.К. Мартынов, 1894. — 371 с.
7. Ринг М. П. Исковая давность в советском гражданском праве: автореф. дис. ... канд. юрид. наук. : 12.00.03. М., 1952. — 18 с.
8. Крашенинников Е.А. Понятие и предмет исковой давности. Ярославль: Б.и., 1997. 86 с.
9. Лебедева К.Ю. Исковая давность в системе гражданско-правовых сроков: автореф. дис. ... канд. юрид. наук.: 12.00.03. Томск, 2003. — 24 с.
10. Case Of Stubbings And Others v. The United Kingdom (Application no. 22083/93; 22095/93): Judgment, The European Court of Human Rights. Strasbourg 22 October 1996. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"fulltext":\["22083/93"\],"itemid":\["001-58079"\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)
11. Case Of Phinikaridou v. Cyprus (Application no. 23890/02): Judgment, The European Court of Human Rights. Strasbourg 20 December 2007. URL: [https://hudoc.echr.coe.int/eng#{"%22fulltext%22":\["%22Phinikaridou%20v.%20Cyprus%22"\],"%22documentcollectionid%22":\["%22GRANDCHAMBER%22,%22CHAMBER%22"\],"%22itemid%22":\["%22001-84106%22\]}](https://hudoc.echr.coe.int/eng#{)

Устюшенко Стелла Еріківна

Національний університет «Одеська юридична академія»,
аспірант кафедри цивільного процесу

ДИСКРИМІНАЦІЙНІ НОРМИ ЗАКОНУ УКРАЇНИ «ПРО СУДОВИЙ ЗБІР»

Положення ст. 129 Конституції України закріпили серед основних засад судочинства рівність усіх учасників судового процесу перед законом і судом.

Відповідно до ст. 24 Конституції України Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом. Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, етнічного та соціального походження, майнового стану, місця проживання, за мовними або іншими ознаками.

Аналогічна норма стосовно цивільного судочинства закріплена у ст. 6 ЦПК України, відповідно до якої суд зобов'язаний поважати честь і гідність усіх учасників судового процесу і здійснювати правосуддя на засадах їх рівності перед законом і судом незалежно від раси, кольору шкіри, політичних, релігійних